

Natuurtoetsing

**Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het
Natuurnetwerk Nederland**

Omgevingsplan Monnickendam - Galgeriet 2019

projectnummer 434972
definitief
5 februari 2019

Natuurtoetsing

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland

Omgevingsplan Monnickendam - Galgeriet 2019

projectnummer 434972

definitief

5 februari 2019

Auteurs

L.C. Smitskamp

C. Schellingen

Opdrachtgever

Projectontwikkeling Galgeriet B.V.

IJsbaanpad 1a

1076 CV AMSTERDAM

datum vrijgave
05-02-2019

beschrijving revisie
definitief

goedkeuring
E.P. de Groot

vrijgave
P.F.G.M. Kennes

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Beschrijving voornemen en plangebied	3
2.1	Projectvoornemen	3
2.2	Gebiedsbeschrijving	4
3	Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden	7
3.1	Wettelijk kader	7
3.1.1	Vogel- en Habitatrichtlijn	7
3.1.2	Wet natuurbescherming	7
3.1.3	Wettelijk kader stikstofdepositie	8
3.2	Relevante Natura 2000-gebieden	10
3.3	Effectafbakening en toetsing	12
3.3.1	Verzuring en vermesting door stikstofdepositie uit de lucht	13
3.3.2	Verontreiniging	14
3.3.3	Verdroging	14
3.3.4	Verstoring door geluid	14
3.3.5	Verstoring door licht	15
3.3.6	Verstoring door trillingen	15
3.3.7	Optische verstoring	15
3.3.8	Verstoring door mechanische effecten	15
3.4	Toets Natura 2000-beheerplan	15
3.5	Conclusie Toetsing Natura 2000	17
4	Gebiedsbescherming: Natuurnetwerk Nederland	18
4.1	Wettelijk kader	18
4.2	Relevante NNN-gebieden	18
4.3	Effectbepaling en toetsing	19
4.3.1	Afwegingskader	19
4.3.2	Beoordeling	20
4.3.3	Consequenties aantasting	21
4.4	Conclusie Toetsing NNN	22
5	Toetsing soortbescherming	23
5.1	Wettelijk kader	23
5.2	Relevante beschermde soorten	25
5.2.1	Bureaustudie	25
5.2.2	Terreinbezoek	27
5.2.3	Samenvatting beschermde soorten	31

5.3	Effectbepaling en toetsing	32
5.3.1	Vogels	32
5.3.2	Vleermuizen	33
5.3.3	Kleine marterachtigen	34
5.4	Conclusie soortbescherming	35
6	Conclusies en advies	36
6.1	Natura 2000 (Wet natuurbescherming)	36
6.2	Natuurnetwerk Nederland	36
6.3	Soortenbescherming (Wet natuurbescherming)	37
7	Bronnen	39

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Bijlage 2: Definities storingsfactoren

Bijlage 3: Aeries-berekening

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Projectontwikkeling Galgeriet B.V. is voornemens het verouderde en grotendeels leegstaande bedrijventerrein het Galgeriet net buiten de stadsmuren van Monnickendam te transformeren tot een gemengd woon-werkgebied met ruimte voor recreatie en ontspanning. De gemeente Waterland heeft besloten om een omgevingsplan (bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) op te stellen om de gebiedsontwikkeling Galgeriet mogelijk te maken.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoetsing. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoetsing beschreven en wordt antwoord gegeven of het plan uitvoerbaar is. In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1.1.: Locatie van het plangebied

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft ook invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. Houtopstanden zijn beschermd onder de Wnb wanneer deze buiten de bebouwde kom liggen en o.a. groter zijn dan 1.000 m². Waarschijnlijk dienen bij voorliggende ontwikkeling bomen te worden gerooid. Gezien het gegeven dat deze bomen binnen de bebouwde kom liggen¹, vallen de eventueel te rooien bomen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Daarom blijven de houtopstanden buiten beschouwing in deze Natuurtoetsing.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoetsing is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het NNN) en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden (NNN en/of Natura 2000) voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?
- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteiten? Vinden er als gevolg van de activiteiten effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Leeswijzer

De Natuurtoetsing is verder als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft het voornemen en het gebied;
- Hoofdstuk 3 zet de natuurwaarden en kans op effecten uiteen vanuit de **Natura 2000—gebiedsbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 4 beschrijft de aanwezige natuurwaarden en kans op effecten vanuit het **Natuurnetwerk Nederland**;
- Hoofdstuk 5 zet de verwachte soorten uiteen en geeft de vervolgstappen weer in het kader van de **soortbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 6 beschrijft de conclusies en geeft een overzicht de kans op effecten binnen de verschillende toetsingskaders.

¹ Zie deze [interactieve kaart](#) van het RUD NHN waarin de bebouwde kom is aangegeven.

2 Beschrijving voornemen en plangebied

2.1 Projectvoornemen

In het Galgeriet wordt het karakter van Monnickendam vertaald naar een nieuwe wijk die voldoet aan de eisen van de moderne tijd. Het Galgeriet wordt opgebouwd uit straten, smalle stegen en kades die worden begrensd door bebouwingswanden. Parkeren wordt grotendeels ondergronds opgelost. Centraal door de wijk ligt de hoofdstraat die het gemotoriseerd verkeer verwerkt en naar de ondergrondse parkeergelegenheden leidt. De smalle stegen en kades bedienen voornamelijk voetgangers en langzaam verkeer. Door het gebied autoluw (of zelfs autovrij) in te richten, kunnen straten pleinen en kades volop worden benut voor verblijf en ontmoeting. De hoofdstraat van het Galgeriet wordt aangelegd op waterveilige hoogte, conform de afspraken met het hoogheemraadschap. Kades liggen bij voorkeur lager, zodat er een meer directe relatie kan ontstaan met het water.

De jachthavens worden samengevoegd en zullen hierdoor moeten inkrimpen in het aantal ligplaatsen, waarbij een uitruil van ligplaatsen en jachthaven-specifieke activiteiten naar de overzijde zal plaatsvinden. Op het terrein van de jachthaven (oostzijde) wordt bewoning mogelijk gemaakt voor de beheerders. De camping komt te vervallen om andere functies en verenigingen de ruimte te bieden. Ook wordt er rekening gehouden met recreatiewoningen en horeca voor de bezoekers en gebruikers van de jachthaven. De vorm van de bebouwing wordt nader uitgewerkt. Ook wordt de verbinding met het achterliggende Hemmeland gezocht.

Figuur 2.1 geeft een verbeelding van de hoofdropzet weer.

Figuur 2.1: Verbeelding van de bouwlocaties en het stratenplan (d.d. 08-10-2018).

In het Galgeriet komt een nieuwe supermarkt van ca 1.600 m². Uitgangspunt is dat deze zo dicht mogelijk tegen de historische kern wordt gerealiseerd zodat het kan bijdragen aan het versterken van de detailhandel in het centrum in plaats van hiermee te concurreren. Bij de supermarkt komt een plein met horeca en terrassen om ontmoeting te stimuleren. Dit plein verbindt de westelijke en oostelijke kade en koppelt daarmee de wijk aan de binnenstad.

Naast een supermarkt, hotel en horeca worden ook andere vormen van bedrijvigheid toegelaten in het gebied, mits deze een lage milieucategorie hebben en geen hinder opleveren voor woningbouw. Het gaat hierbij om kleine haven gerelateerde werkgelegenheid, kantoorruimten, zzp'ers, kinderopvang, zorginstelling, etc.

2.2 Gebiedsbeschrijving

Het Galgeriet is een voormalig bedrijventerrein ten oosten van de historische binnenstad van Monnickendam. Het wordt afgebakend aan de westzijde door deze binnenstad. Aan de noordzijde ligt water dat leidt naar het Gouwzee, dat op haar beurt weer leidt naar het Markermeer. Ten oosten van het plangebied ligt een groen recreatiegebied met bossen, wandelpaden en een deel van de jachthaven; het Hemmeland. Aan het zuiden wordt het plangebied afgeschermd door de Waterlandse Zeedijk waarbuiten enkele moderne woonwijken zijn.

Tegenwoordig staat een deel van de bedrijven van het Galgeriet leeg. De grootste huidige gebruikers van het gebied zijn de jachthavens die gezamenlijk ongeveer 1.150 ligplaatsen aanbieden, en andere nautische bedrijvigheid. Ook is er recentelijk de Bierderij geopend. Vooral het zuidelijk deel van het plangebied, grenzend aan de Waterlandse Zeedijk, is een homogeen gebied met laagbouw bedrijfspanden. Het gaat hier om loodsen, een landbouwmachinebedrijf, een zandstraalbedrijf, enzovoorts. In het toekomstig eindbeeld van Galgeriet wordt slechts een deel van de huidige functies behouden. Het betreft de functies die geen grote richtafstanden hebben met betrekking tot de milieucategorisering. Horeca maakt een gebied gedurende grote delen van de dag levendig en behoedt het Galgeriet voor het verworden van een gebied met een monocultuur. De jachthavens worden samengevoegd en zal hierdoor moeten inkrimpen in het aantal ligplaatsen, waarbij een uitruil van ligplaatsen en jachthaven-specifieke activiteiten naar de overzijde zal plaatsvinden.

In Figuur 2.2 is een impressie gegeven van het plangebied. In Figuur 2.2a is het onderzochte plangebied aangegeven.

Figuur 1.2.: Onderzoeksgebied voorliggende toetsing.

Impressie bedrijventerrein Galgeriet

Impressie bedrijventerrein Galgeriet

Figuur 2.2. Impressie van het plangebied en omgeving.

3 Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden geldt een beschermingsregime om aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden te voorkomen. In de Wet natuurbescherming (verder Wnb) is de bescherming van deze gebieden geregeld.

In het kader van de besluitvorming over het plan dient getoetst te worden op de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Ook activiteiten buiten een Natura 2000-gebied kunnen de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar brengen. Dit wordt externe werking genoemd. Als significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, moet er op grond van de Wnb een passende beoordeling worden opgesteld (art 2.8 Wnb).

Het voorliggende hoofdstuk verkent de noodzakelijkheid van een passende beoordeling. Dit vormt een eerste stap in de toetsing aan de Wnb - gebiedsbescherming; de zogenaamde 'oriëntatiefase' waarin sprake is van een Voortoets. Binnen deze Voortoets staan de volgende vragen centraal: *“Kan de beoogde ontwikkelingen - gelet op de instandhoudingsdoelstelling van enig Natura 2000-gebied - de kwaliteit van de habitattypen en de leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen verslechteren of een significant verstorend effect hebben? Kunnen deze effecten bij voorbaat redelijkerwijs uitgesloten worden of kunnen de effecten leiden tot significante aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden?”*

3.1 Wettelijk kader

3.1.1 Vogel- en Habitatrichtlijn

Twee Europese richtlijnen, de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en de Habitatrichtlijn(92/43/EEG), voorzien in de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones. Deze zogenaamde Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vormen samen het Natura 2000-netwerk. De afzonderlijke gebieden worden ook wel Natura 2000-gebieden genoemd. Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen. De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

3.1.2 Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden zijn vastgelegd in de (ontwerp-) aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de (in ontwerp) aangewezen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten in het gebied of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is, of dat het behoud er van op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd.

Bij plannen of projecten in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied dienen de initiatiefnemers in een oriënterende fase te onderzoeken of de ontwikkeling een significant negatief effect op de instandhoudings-doelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied kan hebben. Indien na dit onderzoek niet kan worden uitgesloten dat de activiteit een significant negatief effect heeft, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd dan in de oriënterende fase in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. Daarbij dient hij ook de mitigerende maatregelen te betrekken die hij eventueel van plan is te nemen. Deze analyse heet een 'passende beoordeling'. Het bevoegd gezag toetst de passende beoordeling. Wanneer uit de passende beoordeling alsnog de zekerheid wordt verkregen dat de activiteit geen negatief effect heeft, kan

het besluit worden genomen. Wanneer blijkt dat er wel kans is op een negatief effect, maar dit als niet significant kan worden gezien, kan eveneens, op basis van een verslechterings- toets het besluit worden genomen.

Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significante negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, kan het besluit alleen worden genomen op grond van de 'ADC-criteria'. Dit betekent dat de vergunning kan worden verleend als alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken, er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, en de initiatiefnemer compenserende maatregelen tijdig treft."

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit.

3.1.3 Wettelijk kader stikstofdepositie

De Nederlandse wet- en regelgeving voor stikstofdepositie vloeit eveneens voort uit de Wet natuurbescherming. De wetgever heeft in dit verband onder andere de volgende wet- en regelgeving tot stand gebracht:

- Hoofdstuk 2, Titel 2.1, artikel 2.1 Besluit natuurbescherming, dat voorziet in de opdracht tot vaststelling van het **Programma Aanpak Stikstof (PAS)**;
- het Besluit natuurbescherming (artikel 2.12) op grond waarvan geen apart toestemmingsvereiste geldt indien grenswaarden van toepassing zijn;

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

De wetgever heeft een programmatische aanpak geïntroduceerd voor stikstofdepositie. De regelgeving over de programmatische aanpak stikstof is opgenomen in het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming.

Stikstofdepositie is een belangrijk onderwerp bij de besluitvorming over plannen en projecten, omdat in veel Natura 2000-gebieden overbelasting van stikstofdepositie een probleem is voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige natuur in die gebieden. Het PAS beoogt een oplossing te bieden voor dit probleem. Het PAS verbindt ecologie met economie. Het doel is het beschermen en ontwikkelen van kwetsbare, voor stikstof gevoelige natuur, terwijl tegelijkertijd economische ontwikkelingen mogelijk blijven. Het programma bevat hiertoe maatregelen die leiden tot een afname van stikstofdepositie (bronmaatregelen) en maatregelen die leiden tot een versterking van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden (herstelmaatregelen). Op termijn voorziet het programma met deze gebiedsspecifieke maatregelen in de verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige natuur in Natura 2000-gebieden en in de tussenliggende tijd in het voorkomen van verslechtering.

Het PAS is, inclusief de depositieruimte die binnen het programma beschikbaar is, in zijn geheel passend beoordeeld. De gebiedsanalyses, die onderdeel uitmaken van het programma, vormen de onderbouwing van de passende beoordeling op gebiedsniveau. In de gebiedsanalyses is voor elk Natura 2000-gebied onderbouwd dat, tegen de achtergrond van de effecten van de maatregelen die op grond van het programma worden getroffen, het gebruik van de depositieruimte, met inbegrip van ontwikkelingsruimte, die beschikbaar is voor projecten, andere handelingen en overige ontwikkelingen, de natuurlijke kenmerken van de te beschermen habitats en leefgebieden van beschermde soorten niet zal aantasten. In het kader van het PAS is een prognose gemaakt van de stikstofontwikkeling in de periode van 6 jaar waarvoor het programma wordt vastgesteld en voor de lange termijn tot 2030. Bij het bepalen van de totale te verwachten depositie is rekening

gehouden met de cumulatieve bijdragen van alle emissiebronnen in Nederland en het buitenland, gebaseerd op een scenario van hoge economische groei en vaststaand en voorgenomen beleid. De totale te verwachten depositie is betrokken in de passende beoordeling van het gehele programma. De conclusie daaruit is dat bij de gegeven ontwikkeling van de stikstofdepositie de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden niet worden aangetast.

Werking PAS

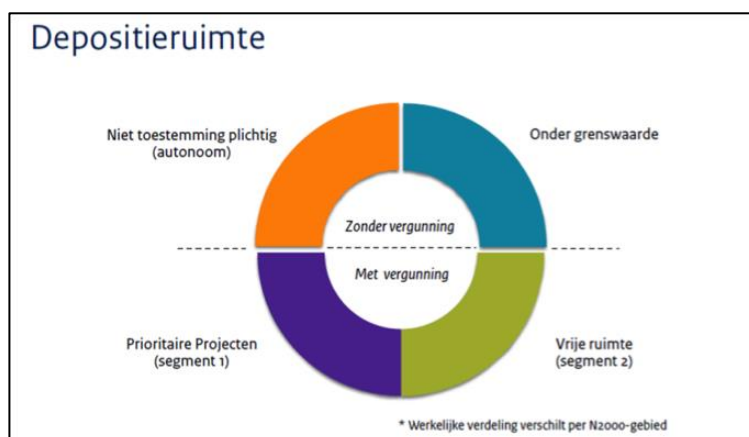
Als gevolg van de daling van de stikstofdepositie en de in het programma opgenomen herstelmaatregelen kunnen in en rondom Natura 2000-gebieden economische activiteiten worden toegelaten die stikstofdepositie veroorzaken. Hiertoe voorziet het programma in zogenoemde 'depositieruimte' en 'ontwikkelingsruimte'.

De totale hoeveelheid stikstofdepositie die voor de groei van bestaande activiteiten en nieuwe economische ontwikkelingen beschikbaar is, is de zogenaamde 'depositieruimte'. Hiervan kan een gedeelte in de vorm van 'ontwikkelingsruimte' door het bevoegd gezag worden toegekend aan nieuwe activiteiten:

- Voor zogenoemde prioritaire projecten kan een deel van de ontwikkelingsruimte (segment 1) worden gereserveerd. Prioritaire projecten zijn projecten van aantoonbaar nationaal of provinciaal maatschappelijk belang. In de bijlage van de Regeling natuurbescherming zijn de specifieke prioritaire projecten opgenomen.
- Voor de toedeling van de resterende ontwikkelingsruimte (segment 2) in toestemmingsbesluiten hebben gedeputeerde staten provinciale beleidsregels vastgesteld. Deze beleidsregels gelden als aanvulling op de in het programma opgenomen regels over de toedeling van ontwikkelingsruimte.

Een ander deel van de depositieruimte is beschikbaar voor economische ontwikkelingen. Het betreft economische ontwikkelingen en de groei van activiteiten die reeds plaatsvinden bij de aanvang van het programma en waarvoor geen toestemming vooraf is vereist. Voorbeelden zijn bevolkingsgroei (woningen, verwarming) en de groei van het autogebruik.

Depositieruimte wordt tot slot ook beschikbaar gesteld voor activiteiten waarvoor geen vergunningplicht geldt. Dit zijn activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van de zogenaamde 'grenswaarden'. In onderstaande figuur is de verdeling van de depositieruimte schematisch weergegeven.

Figuur 3.1: Schematische verdeling depositieruimte.

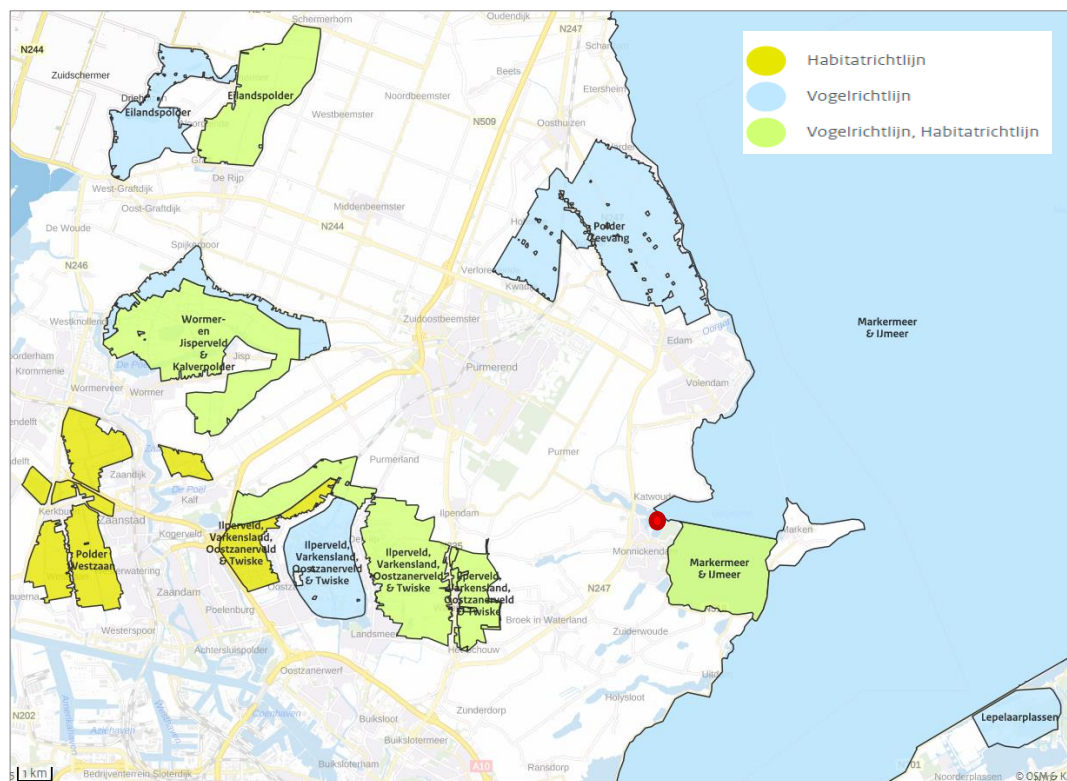
De totale depositieruimte wordt uitgedrukt in mol per hectare per jaar en is in het PAS vastgelegd in eenheden met de omvang van een hectare (hexagonen).

AERIUS

AERIUS wordt gebruikt om stikstofdepositie op lokaal niveau inzichtelijk te maken. AERIUS Calculator wordt in de Regeling natuurbescherming voorgeschreven als rekeninstrument. AERIUS Monitor ondersteunt de monitoring van het PAS. In AERIUS Monitor zijn voor alle in het programma opgenomen Natura 2000-gebieden de kritische depositiewaarde voor de aanwezige voor stikstof gevoelige habitattypen en leefgebieden, de omvang van de stikstofdepositie aan het begin van het programma, de autonome ontwikkeling, de omvang van de beschikbare ontwikkelingsruimte en de verwachte ontwikkeling opgenomen. De rekenmethoden die in AERIUS worden toegepast, zijn gebaseerd op de beste beschikbare wetenschappelijke kennis ter zake. Er is bij de ontwikkeling van AERIUS enerzijds gebruik gemaakt van beproefde rekenmethodes die nu ook reeds worden toegepast (o.a. OPS model) en anderzijds van verdergaande verfijningen. Het gehele instrumentarium is onderworpen aan een reviews (zie verder <https://www.aerius.nl/nl/over-aerius/reviews>). Voor verschillende doeleinden bevat het AERIUS instrument producten zoals AERIUS Calculator en AERIUS Register voor vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet en AERIUS Monitor voor het monitoren van het PAS.

3.2 Relevante Natura 2000-gebieden

De geplande ontwikkelingen in het plangebied liggen op meer dan 400 meter van het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer'. Dit gebied ligt binnen de invloedsfeer van de geplande ontwikkeling. Verderop liggen nog Natura 2000-gebieden zoals het 'Ijperveld, Oostzanerveld en Varkensland & Twiske' (op circa 5 km) en Polder Zeevang (op ruim 6 km). Voor de meeste storingsfactoren geldt een invloedsgebied van enkele honderden meters tot een paar kilometer en daar valt alleen het Markermeer & IJmeer in. Stikstofdepositie kan een groter invloedsgebied hebben. Daarom wordt voorsnog alleen het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer nader beschouwd. Bij de Aerijs-berekeningen wordt automatisch duidelijk welke Natura 2000-gebieden binnen het invloedsgebied van de stikstofdepositie als gevolg van het project liggen.

Figuur 3.2. Ligging Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied (Aerius Calculator, versie 2016L) (rood punt = indicatieve ligging plangebied).

Het **Markermeer & IJmeer** is in zijn geheel aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn. Delen van het gebied, waaronder de Gouwzee, zijn bovendien aangewezen op grond van de Habitatrichtlijn. Het gebied is in mei 2009 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. Op 23 februari 2018 heeft minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een ontwerp-wijzigingsbesluit voor diverse Habitatrichtlijngebieden getekend. Daarin zijn voor een groot aantal Natura 2000-gebieden (habitatrichtlijngebieden) instandhoudingsdoelen voor een aantal habitattypen en/of habitatsoorten toegevoegd. Voor het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer zijn met dit ontwerp-aanwijzingsbesluit de volgende instandhoudingsdoelstellingen toegevoegd:

- een behoudoelstelling voor omvang en kwaliteit van het habitatype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden;
- Een behoudoelstelling voor omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie van de habitatsoort H1149 kleine modderkruiper.

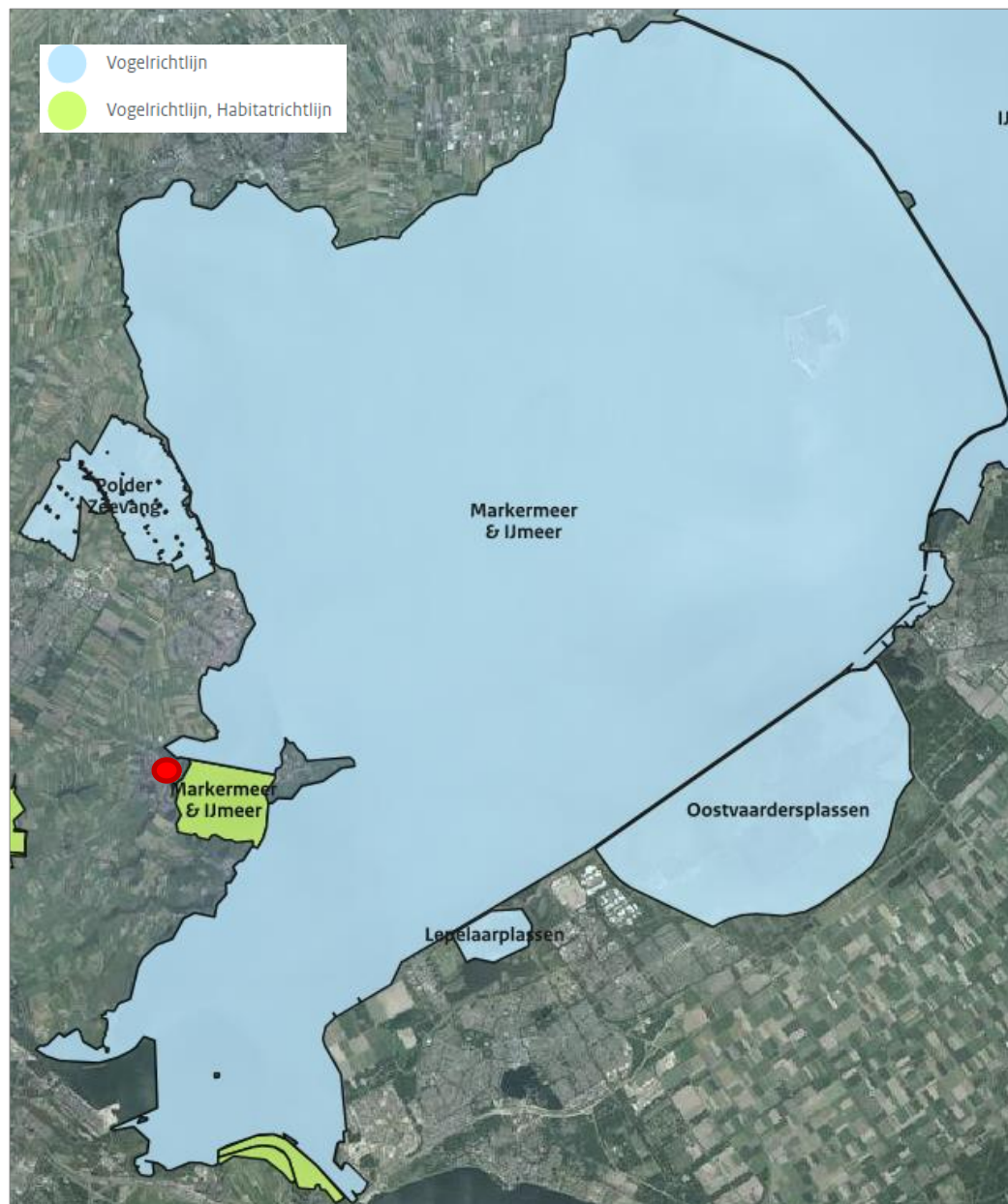
De instandhoudingsdoelen zijn in tabel 3.1 opgenomen. De begrenzing van het Natura 2000-gebied is weergegeven in figuur 3.3.

Tabel 3.1: Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (cursief zijn de doelstellingen uit het ontwerp-wijzigingsbesluit voor het habitatrichtlijngebied).

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen						
H3140	Kranswierwateren	=	=			
H3150	<i>Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden</i>	=	=			
Habitatsoorten						
H1149	<i>Kleine modderkruiper</i>	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
Broedvogels						
A017	Aalscholver	=	=			8.000*
A193	Visdief	=	=			630
Niet-broedvogels						
A005	Fuut	=	=		170	
A017	Aalscholver	=	=		2.600	
A034	Lepelaar	=	=		2	
A043	Grauwe gans	=	=		510	
A045	Brandgans	=	=		160	
A050	Smient	=	=		15.600	
A051	Krakeend	=	=		90	
A056	Slobeend	=	=		20	
A058	Krooneend	=	=		n.v.t.	
A059	Tafeleend	=	=		3.200	
A061	Kuifeend	=	=		18.800	
A062	Toppereend	=	=		70	
A067	Brilduiker	=	=		170	
A068	Nonnetje	=	=		80	
A070	Grote Zaagbek	=	=		40	
A125	Meerkoet	=	=		4.500	
A177	Dwergmeeuw	=	=		n.v.t.	
A197	Zwarte stern	=	=		n.v.t.	

Legenda

=	Behoud
>	Uitbreiding omvang of verbetering kwaliteit
*	achter een getal in de kolom omvang populatie duidt het op een regionaal doel

Figuur 3.3. Begrenzing Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Vogelrichtlijngebied, VRL) (Aerius Calculator, versie 2016L) (rood punt = indicatieve ligging plangebied).

3.3 Effectafbakening en toetsing

In deze paragraaf wordt per storende factor onderzocht of die in dit geval daadwerkelijk kan optreden en zo ja, of deze dan tot een mogelijk significant negatief effect kan leiden. Voor de bepaling van de mogelijke storingsfactoren – die ook van toepassing zijn op de overige natuuraspecten – is de Natura 2000-effectenindicator (Broekmeijer et al. 2005) als vertrekpunt genomen. De Effectenindicator op basis van de activiteit 'woningbouw' van het ministerie van LNV en op basis van expert-judgement geeft de volgende storingsfactoren: oppervlakteverlies, versnippering, verzuring en vermesting door stikstofdepositie uit de lucht, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische

verstoring en verstoring door mechanische effecten. In Bijlage 2 worden de storingsfactoren toegelicht.

Omdat de planontwikkeling buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden plaatsvindt (zie Figuur 3.4), zijn alleen indirecte effecten van de planontwikkeling meegenomen. Oppervlakteverlies en versnippering zijn niet van toepassing.

Figuur 3.4. Detailbegrenzing Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (Aerius Calculator, versie 2016L).

3.3.1 Verzuring en vermessing door stikstofdepositie uit de lucht

Het Markermeer & IJmeer is niet stikstofgevoelig. Er zijn geen instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitattypen. Met zekerheid is vastgesteld dat stikstofgevoelige leefgebieden niet relevant zijn voor de aangewezen soort. Polder Zeevang is ook niet stikstofgevoelig. Voor de functies die het gebied vervult voor de aangewezen soorten is (een te hoge) stikstofdepositie niet relevant. Het Natura 2000-gebied IJperveld, Oostzanerveld en Varkensland & Twiske is wel stikstofgevoelig.

Er worden woningen ontwikkeld en als gevolg hiervan gaat extra verkeer van en naar het gebied rijden. Deze toename van verkeer zorgt voor een toename van uitstoot van stoffen, waaronder stikstofoxiden (NOx) en ammoniak (NH3), die voor bepaalde natuur schadelijk kunnen zijn. Een toename van uitstoot van NOx en NH3 kan leiden tot negatieve effecten op Natura 2000-gebieden in de omgeving. Daarom is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd om de mogelijke effecten van stikstofdepositie in beeld te brengen. Dit is inzichtelijk gemaakt met een berekening met de tool AERIUS Calculator.

Bij de berekening van de planbijdrage zijn twee situaties doorgerekend: situatie 1 = huidig en situatie 2 = plansituatie. Het verschil in stikstofdepositie tussen beide situaties is negatief voor het Natura 2000-gebied IJperveld, Oostzanerveld en Varkensland & Twiske. Dat betekent dat de situatie verbetert. Oorzaak van deze verbetering is de afname van het oppervlak met bedrijvigheid

van 2 hectare naar 0,3 hectare. Ook neemt de jachthaven van 1.150 ligplaatsen af naar 850. De toename van autoverkeer is weinig van invloed op de totale waarde aan stikstof. Door de afname aan stikstofdepositie is een negatief effect op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden door het plan uit te sluiten.

3.3.2 Verontreiniging

Verontreiniging treedt op als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Alle instandhoudingsdoelen zijn gevoelig voor verontreiniging. Zowel de aanleg als het gebruik van het bedrijventerrein leidt niet tot een verontreiniging in Natura 2000-gebieden. Nieuwe ontwikkelingen moeten aan alle milieuhygiënische regels voldoen waardoor verontreiniging van Natura 2000-gebieden uit te sluiten zijn.

3.3.3 Verdroging

Verdroging ontstaat door lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel waardoor de actuele grondwaterstand lager is dan gewenst of benodigd voor het in stand houden van habitattypen of leefgebied van soorten.

De meeste instandhoudingsdoelen voor de habitattypen en –soorten, en enkele leefgebieden van vogelsoorten (Iepelaar, meerkoet, slobeend, zwarte stern) zijn gevoelig voor verdroging. Gezien er met het plan verharding voor verharding terugkomt, is er per saldo geen toename van de verharding. De waterhuishouding rondom het plangebied ondervindt geen verandering door de voorgenomen ontwikkeling. Dan zijn (significant) negatieve effecten als gevolg van verdroging uit te sluiten.

3.3.4 Verstoring door geluid

Onder verstoring wordt verstaan: de reactie van een dier onder invloed van menselijke aanwezigheid, waardoor deze zijn natuurlijke gedragspatroon niet voortzet. Verstoring kan tot uitdrukking komen in veranderingen in gedrag, fysiologie, aantallen, reproductie of overleving en kan aldus gevolgen hebben voor de populatieomvang. Geregelde of herhaalde verstoring kan ertoe leiden dat vogels het gebied gaan mijden, de vitaliteit van individuen afneemt, verhoogde predatie optreedt of dat het broedsucces afneemt.

Verstoring kan verschillende oorzaken hebben (geluid, licht, beweging/aanwezigheid van mensen en machines). Verstoring door geluid kan optreden in de gebruiksfase, en in de realisatiefase door de bouwwerkzaamheden. Het effect van geluid reikt niet zo ver. Op enkele honderden meters van het plangebied is een verstoring effect uitgesloten zodat de geluidverstoring van werkzaamheden en activiteiten in het plangebied geen effect heeft op het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Wel kunnen de toekomstige bewoners gaan recreëren op het Markermeer (recreatievaart).

De gebieden Gouwzee en de kustzone ten zuiden van Volendam – beiden in de omgeving van het plangebied – zijn van belang als rustgebieden voor vogels. Dit betreft de periode juli tot en met maart, waardoor deze rustgevoelige periode overlapt met het seizoen voor de recreatievaart. Voor een aantal vogelsoorten vormt gebrek aan rust op dit moment een knelpunt in het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen (Rijkswaterstaat, 2017). (Het behalen van de instandhoudingsmaatregelen staan ook onder druk door de afname van voedselbeschikbaarheid in het Markermeer & IJmeer staat het doelbereik voor met name visetende en mosseletende watervogels onder druk. De voedselbeschikbaarheid in het Natura 2000-gebied wordt niet beïnvloed door het plan). Door de afname van het aantal ligplaatsen neemt de toekomstige

verstoring door geluid van waterrecreatie af. (Significant) Negatieve effecten als gevolg van verstoring door geluid zijn uit te sluiten.

3.3.5 Verstoring door licht

Verstoring door verlichting kan optreden in de realisatiefase en in de gebruiksfase. De voorgenomen activiteit vindt plaats op het bestaande jachthaven- en bedrijventerrein. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de huidige functie draagt de ontwikkeling niet bij aan het lichtniveau ter plaatse van enig Natura 2000-gebied. (Significant) Negatieve effecten als gevolg van verstoring door licht zijn uit te sluiten.

3.3.6 Verstoring door trillingen

Verstoring door trillingen treedt met name op in de realisatiefase indien er ten behoeve van werkzaamheden geheid dient te worden. Dit effect heeft een ruimer invloedsgebied (>1 km), zeker als het in het water plaats vindt. Het betreft een tijdelijk effect dat niet zal leiden tot een permanent effect op de populatieomvang van habitat- of vogelsoorten in Natura 2000-gebieden. (Significant) Negatieve effecten als gevolg van verstoring door trillingen zijn uit te sluiten.

3.3.7 Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen of voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Dit kan leiden tot vluchtgedrag van dieren. De nieuwe bewoners kunnen mogelijk ook recreëren op het water en dat leidt tot enige optische verstoring. Dit effect kan worden gecombineerd met de geluidverstoring door deze recreatie. Bij de beschrijving van de mogelijke geluidverstoring is aangegeven dat er geen sprake is van additionele verstoring ten opzichte van de huidige situatie. Een deel van de jachthaven verdwijnt.

Ook kan bebouwing het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. Dat is hier niet het geval omdat de bebouwing op enige afstand en aan de rand van het Natura 2000-gebied is gesitueerd. (Significant) Negatieve effecten als gevolg van optische verstoring zijn uit te sluiten.

3.3.8 Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen en dergelijke, die optreden ten gevolge van menselijke activiteit. Om dit soort effecten te krijgen, moeten activiteiten in de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Dat is bij dit project niet het geval. De nieuwe bewoners kunnen ook nieuwe recreanten in het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer worden. De planontwikkeling leidt niet tot een toename van de waterrecreatie in het Natura 2000-gebied omdat een deel van de bestaande havenfaciliteiten vervallen en er per saldo minder waterrecreatie overblijft. Een negatief effect als gevolg van mechanische effecten door de planontwikkeling zijn uit te sluiten.

3.4 Toets Natura 2000-beheerplan

In deze paragraaf wordt getoetst of de ontwikkeling die het bestemmingsplan mogelijk maakt, de maatregelen belemmeren die in het Natura 2000-beheerplan Markermeer & IJmeer 2017 – 2023 (RWS, oktober 2017) zijn opgenomen om de instandhoudingsdoelen te realiseren.

De belangrijkste punten in het beheerplan zijn (Rijkswaterstaat, oktober 2017):

- *Bijzondere natuurwaarden gaan grotendeels hand in hand met menselijke activiteiten:* voortbouwend op deze sterke relatie tussen menselijke activiteiten en natuur is dit beheerplan gericht op behoud en versterking van de natuurwaarden, waarbij ruimte wordt geboden aan behoud en ontwikkeling van de menselijke activiteiten in het gebied. Dit punt uit het beheerplan is een uitgangspunt en geen concrete maatregel. Dit punt leidt niet tot een belemmering van de voorgenomen ontwikkeling.
- *Studie naar de voedselbeschikbaarheid in het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer:* Sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw is een aantal vogelsoorten in het Markermeer & IJmeer (en ook in het IJsselmeer) sterk in aantal afgenomen. Het gaat vooral om bodemdiereters als tafeleend, brilduiker, kuifeend en topper, en viseters als fuut, nonnetje, grote zaagbek, dwergmeeuw, zwarte stern en visdief. Bij de vaststelling van de aanwijzingsbesluiten is de voorwaarde opgenomen dat Rijkswaterstaat onderzoekt wat de oorzaken van deze achteruitgangen zijn, welke niveaus van instandhoudingsdoelstellingen haalbaar zijn en welke maatregelen tegen welke kosten daarvoor moeten worden genomen. Deze studie, de zogenaamde ANT-studie (Autonome Neerwaartse Trend), heeft begin 2014 geresulteerd in een advies over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de instandhoudingsdoelstellingen voor de betreffende soorten. Uit deze beoordeling is af te leiden dat de doelstelling voor de 1e beheerplanperiode, het voorkómen van verdere verslechtering, met de in dit beheerplan ingezette en/of genoemde andere bestaande maatregelen (o.a. aanpassingen beroepsvisserij en de realisatie van TBES (ToekomstBestendig EcoSysteem), waaronder o.a. de realisatie van Trintelzand (nieuw natuurgebied nabij de Houtribdijk) en de aanleg van Marker Wadden), gehaald zal worden. Op basis van de in deze periode uit te voeren monitoring zal dan voor de volgende beheerplannen worden gezien of er nog intensivering of aanvullingen op die maatregelen nodig zijn voor het doelbereik. Deze ontwikkelingen worden niet belemmerd door de voorgenomen ontwikkeling. De nieuwe natuurgebieden liggen beiden op grote afstand van het plangebied.
- *Garanderen van rust- (zwarte stern) en broedgebied (visdief) op kale of schaars begroeide gronden:* op de locatie Hoeckelingsdam voor de kust van Waterland zal de grond kaal gemaakt en gehouden worden, zodat broed- en/of rustlocaties voor deze soorten beschikbaar zijn. Op het eiland Ierst (eerste eiland van de Markerwadden nabij de Houtribdijk) zal het broedgebied van de visdief in de komende beheerplanperiode worden veiliggesteld. Deze ontwikkelingen worden niet belemmerd door de voorgenomen ontwikkeling. De dam en het eiland liggen beiden op grote afstand van het plangebied.
- *Toename rust en ruimte voor vogels:* Voor de kitesurflocaties Warder, Hemmeland en Muiderberg zijn een aantal specifieke voorwaarden van kracht ten aanzien van kitesurfen om de verstoring van de brilduiker, smient, kuifeend, meerkoet en het nonnetje te voorkómen en het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen te garanderen. In een aantal verstoringgevoelige locaties (Gouwzee, kustzone van Muiden, Pampushaven Noord) wordt de 'Rust- en recreatiebenadering' gehanteerd: eerst voorlichting en bewustwording (onder andere via een gedragscode voor recreatie), gevolgd door monitoring en - indien noodzakelijk - toegangsbeperkende maatregelen indien significante verstoring tóch plaatsvindt. Deze ontwikkelingen worden niet belemmerd door de voorgenomen ontwikkeling. Het plangebied ligt nabij de Gouwzee. De ontwikkeling leidt tot een afname van de waterrecreatie zodat deze het streven naar rust en ruimte niet belemmerd.

Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, geen maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan belemmeren die het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen tot doel hebben.

3.5 Conclusie Toetsing Natura 2000

De afstand tot het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' is circa 400 meter. Directe effecten worden daarom uitgesloten. Voor de meeste andere storingsfactoren is een negatief effect op de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden 'Markermeer & IJmeer' ook uit te sluiten. Dit geldt voor stikstofdepositie (Markermeer & IJmeer is niet stikstofgevoelig), verontreiniging, verdroging, verstoring door licht en trillingen en verstoring door mechanische effecten.

Omdat negatieve effecten voor deze factoren op het meest nabijgelegen gebied uit te sluiten zijn, zijn ook negatieve effecten op de verder weg gelegen Natura 2000-gebieden uit te sluiten, met uitzondering van stikstofdepositie dat een groter invloedsgebied kan hebben. Uit het rekenprogramma Aeries volgt automatisch de omvang van het studiegebied met een lijst van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden waar een toename $> 0,05$ mol/ha/jr wordt berekend. De stikstofdepositiebijdrage van de voorgenomen ontwikkeling is in AERIUS Calculator berekend. Daaruit blijkt dat de ontwikkeling zoals het omgevingsplan mogelijk maakt de $0,05$ mol/ha/jr niet overschrijdt. Vervolgstappen zijn daarom niet nodig, het omgevingsplan is uitvoerbaar op dit onderdeel.

De huidige verstoring door waterrecreatie in het Natura 2000-gebied zal afnemen door de afname van het aantal ligplaatsen in de jachthaven. Te verwachten is dat deze effecten enkel positief zijn, daar dit een vermindering van recreatievaart betekent. Dit heeft een positieve uitwerking op de overlast en invloed van waterrecreatie op het Natura 2000-gebied. Dit leidt ook niet tot een belemmering van maatregelen genoemd in het Natura 2000-beheerplan.

4 Gebiedsbescherming: Natuurnetwerk Nederland

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. Voor een NNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast. Ruimtelijke ingrepen in deze gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. Voor plannen binnen het NNN geldt het 'Nee, tenzij principe'. Ingrepen worden niet toegestaan tenzij uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het NNN.

In het kader van de toekomstige activiteiten is het nodig om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden van het ter plaatse of nabij gelegen aanwezige NNN. Om deze reden is in dit hoofdstuk de ligging van de NNN-gebieden ten opzichte van het plangebied weergegeven en is – indien relevant – aangegeven om welke natuurwaarden het gaat. Tevens is aangegeven of er mogelijk sprake kan zijn van (negatieve) effecten als gevolg van de werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden en/of een vervolgonderzoek/nadere uitwerking aan de orde is. Bij de beoordeling van effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN), is uitgegaan van de tekst van het geconsolideerde Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV; januari 2019).

4.1 Wettelijk kader

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. Dit is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde diersoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid 2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027. Voor de natuurgebieden die behoren tot het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. Dat betekent dat bestemmingsplannen gelegen op gronden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland en als natuurverbindingen, geen bestemmingen en regels bevat die omzetting naar de natuurfunctie onomkeerbaar belemmeren en de wezenlijke kenmerken en waarden van de het Natuurnetwerk Nederland en de natuurverbindingen significant aantasten (Art. 19, lid 1c Provinciale Ruimtelijke Verordening 2018 (januari 2019)).

Het regime ter bescherming van het NNN kent in de provincie Noord-Holland geen externe werking. Dit houdt in dat het regime alleen geldt voor nieuwe bestemmingen binnen het NNN.

Het 'nee, tenzij'-principe geldt niet voor de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeergebied (inclusief Markermeer en IJmeer) en de randmeren. Voor deze gebieden stelt het Rijk eigen regels waarbij het Rijk bevoegd gezag is.

4.2 Relevante NNN-gebieden

Het plangebied ligt voor een deel in het NNN. Het NNN binnen het plangebied is aangewezen voor twee natuurbeheertypen: N04.02 Zoete Plas en N16.04 Vochtig bos met productie. De ligging van het Natuurnetwerk Nederland is aangegeven in Figuur 4.1. Het natuurbeheertype N04.02 Zoete Plas is onderdeel van het NNN Grote Wateren, en valt als zodanig onder het regime van het Barro. Het Natuurbeheertype N16.04 Vochtig bos met productie valt onder het regime van de PRV.

Figuur 4.1. Ligging NNN, binnen de grenzen van het plangebied (Provincie Noord-Holland, 2018). Rood omlijnd is de afbakening van het plangebied weergegeven. Natuurbeheertypen zijn N04.02 Zoete Plas (blauw) en N16.04 Vochtig bos met productie (groen).

4.3 Effectbepaling en toetsing

4.3.1 Afwegingskader

Barro

In artikel 2.12.2 van het Barro is ten aanzien van nieuwe bebouwing of landaanwinning in het IJsselmeergebied aangegeven:

1. Een bestemmingsplan bevat geen bestemmingen die ten opzichte van het ten tijde van inwerkingtreding van deze titel geldende bestemmingsplan nieuwe bebouwing of landaanwinning mogelijk maken. Indien op het tijdstip van inwerkingtreding van deze titel geen bestemmingsplan geldt, maakt een bestemmingsplan geen nieuwe bebouwing of landaanwinning mogelijk.

2. Het eerste lid geldt niet voor nieuwe bebouwing of landaanwinning, die na 22 december 2009 in een bestemmingsplan zijn of worden mogelijk gemaakt met een totale oppervlakte per gemeente van ten hoogste:
 - a. 350 hectare voor de gemeente Amsterdam, ten behoeve van IJburg tweede fase;
 - b. 700 hectare voor de gemeente Almere, waarvan:
 - 1°. ten hoogste 12 hectare in het Gooimeer ten behoeve van het project Hoogtij en;
 - 2°. het overige oppervlak in het Markermeer ten behoeve van het project Schaalsprong Almere;
 - c. 150 hectare voor de gemeente Lelystad ten behoeve van woondoeleinden, daaraan gerelateerde activiteiten en een overslaghaven;
 - d. 35 hectare voor de gemeente Harderwijk ten behoeve van het project Waterfront Harderwijk;
 - e. 12 hectare voor de gemeente Gaasterlân-Sleat, waarvan:
 - 1°. 7 hectare ten behoeve van een tijdelijk werkeiland voor de winning van beton- en metselzand, en;
 - 2°. 5 hectare voor nieuwe bebouwingen en landaanwinningen als bedoeld in onderdeel f;
 - f. 5 hectare voor niet in dit lid genoemde gemeenten ten behoeve van:**
 - 1°. natuurontwikkeling;
 - 2°. andere bestemmingen dan natuurontwikkeling, aansluitend op de bestaande bebouwing.**

Provinciale ruimtelijke verordening

Voor een NNN-gebied geldt in zijn algemeenheid dat de volgende aspecten kernkwaliteiten vormen van het NNN:

- uitwisselingsmogelijkheden (doel '**verbinden**');;
- natuurlijke eenheid en aaneengeslotenheid (doel '**vergroten**');;
- kwaliteit van het NNN en van leefgebied van soorten (doel '**kwaliteitsverbetering**'). De kwaliteit wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, hieronder worden onder andere de natuurdoelen en –kwaliteit bedoeld. Er geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast, ook mogen de gestelde ambities niet belemmerd worden. Als ecologische (wezenlijke) waarden en kenmerken van een NNN-gebied gelden de natuurbeheertypen zoals vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het natuurbeheerplan (Kaart 4 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening en aangeduid op de digitale viewer, provincie Noord-Holland; zie Figuur 4.1 hierboven).

Daarnaast gelden de provinciale (beschermings)regels voor het NNN. Onder andere geldt vanuit de provinciale regels het volgende bij bestemmingsplannen in en rondom NNN-gebieden (uit: Provinciale Verordening Ruimte januari 2019 artikel 19, provincie Noord-Holland):

Artikel 19.1

1. Een bestemmingsplan voor gebieden aangeduid op kaart 4 en op de digitale verbeelding ervan als natuurnetwerk Nederland of als natuurverbinding strekt tot de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden.
2. Een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid stelt regels in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden. Bij het stellen van deze regels moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden in acht worden genomen.

3. Een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid maakt geen nieuwe activiteiten mogelijk die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een vermindering van de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen, of van de samenhang tussen die gebieden.
4. In afwijking van het derde lid kan een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid nieuwe activiteiten mogelijk maken, indien:
 - a. er sprake is van een groot openbaar belang;
 - b. er geen reële alternatieven zijn, en;
 - c. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.
5. Bij toepassing van het vierde lid voldoet het bestemmingsplan aan de ruimtelijke kwaliteitseisen als bedoeld in artikel 15 en is een bestemmingsplan in overeenstemming met het gestelde in artikel 5a of artikel 5c
6. Voor zover het vierde lid, aanhef en onder c van toepassing is, is artikel 25, vierde lid, niet van toepassing.
7. De wezenlijke kenmerken en waarden als bedoeld in dit artikel zijn neergelegd in bijlage 3, Wezenlijke kenmerken en waarden natuurnetwerk Nederland provincie Noord-Holland bij de verordening.
8. Gedeputeerde staten kunnen, gehoord de desbetreffende commissie van provinciale staten, de begrenzing van het natuurnetwerk Nederland en de natuurverbindingen, als aangegeven op kaart 4 en de digitale verbeelding ervan, wijzigen:
 - a. ten behoeve van een verbetering van de samenhang of een betere planologische inpassing van het natuurnetwerk Nederland, voor zover:
 - 1° de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland worden behouden; en
 - 2° de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland ten minste gelijk blijft; of
 - b. ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling, voor zover:
 - 1° de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en de samenhang van het natuurnetwerk Nederland beperkt is;
 - 2° de ontwikkeling per saldo gepaard gaat met een versterking van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland, of een vergroting van de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland; en
 - 3° de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland ten minste gelijk blijft; of
 - c. ten behoeve van de toepassing van het vierde lid.
9. Gedeputeerde staten kunnen nadere regels stellen ten aanzien van de wijze waarop compensatie als bedoeld in het vierde lid, aanhef en onder c, plaatsheeft, gehoord de desbetreffende commissie van provinciale staten.

Onderstaand wordt beoordeeld of de waarden en kernmerken van het NNN significant worden aangetast als gevolg van het voornemen en of het bestemmingsplan in strijd is met de regels uit het Barro dan wel de PRV van de provincie Noord-Holland.

4.3.2 Beoordeling

N16.04 Vochtig bos met productie

Significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zijn aan de orde als de plaatselijke bosschages en houtopstanden in het westen van het plangebied gekapt worden (artikel 19, lid 3). Tevens zou een dergelijk voornemen de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN negatief beïnvloeden. Dit is in strijd met artikel 19 lid 2.

Relaterend aan de 'doelen' van het NNN geldt het volgende. Wanneer ontwikkelingen worden mogelijk gemaakt waarbij kap plaatsvindt, zou de 'Omvang' van het NNN lokaal afnemen. Doordat het eventuele ruimtebeslag aan de randen van het NNN plaatsvindt, zal er geen sprake zijn van versnippering (het doel 'verbinden' of 'samenhang' wordt niet belemmerd door deze maatregel). De kwaliteit gaat ter plaatse verloren. Op basis van deze analyse is – bij kap van de bomen – een aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied als 'Vochtig bos met productie' (N106.04) niet uit te sluiten.

N04.02 Zoete plas

De ligplaatsen en steigers van de jachthaven liggen in het NNN (N04.02 Zoete plas). Als onderdeel van het NNN Grote Wateren is hierop niet het regime van de PRV van toepassing, maar het regime van het Barro. Het omgevingsplan maakt het mogelijk om een deel van de jachthaven te dempen en hier woningbouw te creëren (noordwesthoek). Het betreft hier een oppervlakte van maximaal 2 hectare. Op grond van artikel 2.12.2 lid f kan gemeente Waterland tot 5 ha dempen voor nieuwe bebouwing of landaanwinning, zonder dat compensatie is vereist. Het te dempen oppervlakte blijft ruim onder de 5 ha, ook in cumulatie met andere projecten die reeds zijn uitgevoerd in de gemeente Waterland. Er wordt daarmee aan de voorwaarden uit het Barro voldaan.

4.3.3 Consequenties aantasting

Voor het NNN geldt een streng regime. Ontwikkelingen zijn hier in principe niet toegestaan, tenzij er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.

Nee, tenzij-principe

Voordat een voornemen zoals eventuele kap doorgang kan vinden, dient deze zorgvuldig onderbouwd te worden. Een omgevingsplan kan in een dergelijke ontwikkeling voorzien, indien:

- a) er sprake is van een **groot openbaar belang**;
- b) er **geen reële andere mogelijkheden** zijn en;
- c) de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden **gecompenseerd**. Compensatie kan ook bestaan uit financiële compensatie. Andere opties zijn er waarschijnlijk voornamelijk niet omdat deze alleen mogelijk zijn als een betere situatie voor de natuur ontstaat.

Indien bij voorliggend plan (en voornemen) de kap van het NNN (houtopstanden) mogelijk wordt gemaakt, dan dienen voorgenoemde stappen doorlopen te worden. Deze onderbouwing dient in het omgevingsplan geborgd te zijn.

4.4 Conclusie Toetsing NNN

Als gevolg van de ontwikkeling gaan werkzaamheden plaatsvinden in het Natuurnetwerk Nederland. De demping van maximaal 2 ha NNN Zoete Plas past binnen de kaders van het Barro. Compensatie hiervoor is niet vereist. De kap van in het plangebied aanwezige houtopstanden is een aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland ter plaatse (natuurbeheertype: N16.04 Vochtig bos met productie) en is niet zonder meer toegestaan. Op dit NNN beheertype is vanuit de PRV het 'Nee, tenzij'-principe van toepassing. Ingrepen worden niet toegestaan tenzij uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op de NNN. Derhalve

is een zorgvuldige onderbouwing bij ingrepen binnen het NNN aan de orde; tevens is er sprake van een compensatieplicht.

De Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland geeft aan dat bij een ontwikkeling met een ruimtebeslag op het NNN van minder dan 3 ha financiële compensatie in de vorm van een groenfonds de voorkeur heeft. Boven de 3 ha is fysieke compensatie vereist, inclusief een compensatieplan. Voor Galgeriet betreft de te compenseren oppervlakte minder dan 1 ha. Om die reden volstaat financiële compensatie. Er is geen compensatieplan vereist. Tussen de provincie en gemeente overleg plaatsvindt over het nader bepalen van de financiële compensatieopgave.

5 Toetsing soortbescherming

Een groot aantal plant- en diersoorten is beschermd door de Wet natuurbescherming. Indien als gevolg van het voornemen verbodsbepalingen in het kader van de Wet natuurbescherming worden overtreden, kunnen maatregelen en procedurele vervolgstappen aan de orde zijn. Het is daarom van belang om te onderzoeken of beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de locatie aanwezig zijn en of deze schade kunnen ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling. Een dergelijke beoordeling vindt in dit hoofdstuk plaats.

Allereerst zal in paragraaf 5.1 het wettelijk kader uiteengezet worden. Vervolgens wordt in paragraaf 5.2 de methodiek en de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek gegeven. In paragraaf 5.3 zijn de resultaten uit paragraaf 5.2 getoetst aan de Wet natuurbescherming. Hieruit komen conclusies en vervolgstappen uit voort.

5.1 Wettelijk kader

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het plangebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te

vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en onwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is versterking van deze soorten toegestaan.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend². Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Voor de provincie Noord-Holland geldt bijvoorbeeld dat de kleine marterachtigen (artikel 3.10) niet vrijgesteld zijn.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt. De

² Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 3 oktober 2016 tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland.

grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

5.2 Relevante beschermde soorten

Het onderzoek naar het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedssfeer van de locatie (paragraaf 5.2.1);
2. Verkennend terreinbezoek naar de aanwezige biotopen (paragraaf 5.2.2).

Onderstaand worden de uitkomsten van de bureaustudie en het verkennend terreinbezoek uiteengezet. Paragraaf 5.2.3 geeft een conclusie van de bevindingen.

5.2.1 Bureaustudie

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' – niet vrijgestelde – beschermde soorten (artikel 3.10). In de provincie Noord-Holland zijn de kleine marterachtigen niet vrijgesteld. Derhalve wordt ook extra aandacht aan deze soortgroep besteed. Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben en die een nest met een jaarronde bescherming hebben (LNV, 2009). Voorgenoemde soorten van artikel 3.5 en 3.10 zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en in relatie tot het planeffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Enkele soorten zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in Bijlage 1 van dit rapport). Deze soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincies dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met onder andere de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de recente verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, zijn natuurdata (2013-2018) van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij wordt nagegaan of er in de periode 2013-2018 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Hierbij wordt een cirkel rondom het plangebied gehanteerd met een straal van circa 2,5 kilometer; zodoende is het voorkomen van mobiele soorten ook inzichtelijk gemaakt. Waarnemingen van beschermde soorten binnen deze cirkel worden opgevraagd. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is tijdens het terreinbezoek een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Naast NDFF zijn ten behoeve van de bureaustudie recente natuurrapporten gebruikt. Het betreft natuurrapporten die zijn opgesteld ten behoeve van bepaalde ontwikkelingen op het bedrijventerrein Galgeriet. Het gaat om de volgende rapporten:

- Tauw, 2017. Natuuronderzoek Galgeriet, Monnickendam - in het kader van de Wet natuurbescherming, 1 mei 2017
- Tauw, 2017. Notitie Soortgericht onderzoek Galgeriet te Monnickendam - in het kader van de Wet natuurbescherming. 17 oktober 2017.

Resultaat bureaustudie

NDFF

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in de omgeving van het plangebied (binnen een afstand van circa 2,5 kilometer) in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming. Tevens zijn vogelsoorten vermeld die op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" staan (LNV, 2009). De soorten zijn weergegeven in Tabel 5.1.

Tabel 5.1. Overzicht soortgroepen met waargenomen beschermde soorten die door derden zijn waargenomen en ingevoerd in het NDFF. Onderverdeeld in: Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 (A/B) en soorten met een jaarrond beschermd nest (JRB), aangegeven met een 'X' (NDFF, 2013-2018).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Huismus	X		
	Ooievaar	X		
	Sperwer	X		
	Steenuil	X		
Zoogdieren	Noordse woelmuis		X	
	Bunzing			X
	Hermelijn			X
	Waterspitsmuis			X
	Wezel			X
	Verschillende vleermuizen*		X	
Reptielen	Ringslang			X
Amfibieën	Rugstreeppad		X	
Libellen	Geen waarnemingen			
Overige insecten en overige ongewervelden	Geen waarnemingen			
Vissen	Geen waarnemingen			
Planten	Geen waarnemingen			

*Gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis.

Recente natuurrapporten

Tijdens de onderzoeken beschreven in de natuurrapporten van Tauw (2017ab) zijn een aantal gebouwen binnen het bedrijventerrein van Galgenriet onderzocht. Deze gebouwen waren ten tijde van voorliggend onderzoek (najaar 2018) inmiddels gesloopt. Tijdens de soortspecifieke onderzoeken van Tauw naar vleermuizen, kleine marterachtigen en broedvogels zijn de volgende soortwaarnemingen gedaan:

- **Boommarter:** het is aannemelijk dat boommarter op Hemmeland (ten oosten van het plangebied) voorkomt en dat de soort tijdens nachtelijke foerageertochten soms ook de voormalige coniferenhaag op het bedrijventerrein bezoekt. De soort heeft naar verwachting een verblijfplaats in Hemmeland.
- **Broedvogels met jaarrond beschermde nesten:** de ransuil is broedend waargenomen in Hemmeland, de sperwer is broedend vastgesteld in de bosschages van Monnikenbroek, de huismus is foeragerend en rustend waargenomen. Van alle soorten zijn in het destijds onderzochte plangebied geen verblijfplaatsen vastgesteld.

- **Vleermuizen:** geen verblijfplaatsen in het toenmalige plangebied; wel foeragerende gewone en ruige dwergvleermuizen, overvliegende laatvliegers, rosse vleermuizen en één watervleermuis.

5.2.2 Terreinbezoek

Om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en biotopen binnen het plangebied en in de directe omgeving, is een verkennend terreinbezoek uitgevoerd. Op 17 oktober 2018 is vanaf circa 10:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij licht bewolkt weer met een temperatuur van circa 17°C. Tijdens het terreinbezoek is de locatie vanaf de openbare wegen bekeken.

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten binnen het plangebied. De dikgedrukte soorten worden relevant geacht voor het voornemen.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

In het plangebied zijn geen grote nesten of sporen van nesten aangetroffen die toegewezen kunnen worden aan roofvogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. In de aanwezige bomen zijn tevens geen grote horsten aangetroffen die mogelijk toebehoren aan roofvogelsoorten zoals de buizerd. Er zijn tevens geen veren of overige sporen aangetroffen. Het bedrijventerrein, de jachthaven en de camping zijn daar overigens ook te verstoord voor. Om voorgaande aspecten worden jaarrond beschermde nesten van roofvogels niet verwacht binnen het plangebied (jachthaven en bedrijventerrein). Het nabij gelegen gebied (Hemmeland) biedt wel een geschikt broedbiotoop voor (roof)vogels. Uit recent natuuronderzoek (Tauw, 2017) is gebleken dat hier de ransuil tot broeden is gekomen. Uit het NDFF is naar voren gekomen dat hier waarschijnlijk de boomvalk gebroed heeft en tijdens het terreinbezoek van voorliggende toets is de buizerd gehoord (de boomvalk is niet waargenomen tijdens het veldbezoek; dit is ook onwaarschijnlijk gezien het moment van het veldbezoek en de vogeltrek). Voor deze soorten is in het Hemmeland geschikt broedgebied aanwezig.

De aanwezige gebouwen herbergen geen gaten of hopen die dienst kunnen doen als nestlocatie voor de gebouwbewonende soorten gierzwaluw (te laag) of kerk- en steenuil (te verstoord). De meeste gebouwen betreffen loodsen of bedrijven met enkelvoudige wanden en dakbedekking zonder ondersteunend plaatmateriaal of hebben platte daken zonder ruimtes waar de voorgenoemde vogelsoorten onder kunnen broeden. Daarnaast is er sprake van verstoring door de reguliere bedrijfsvoering. De **huismus** is daarentegen een soort die gebouwen broedt en die niet verstoringgevoelig is. Enkele gebouwen binnen het plangebied – voornamelijk die met een zadeldak – herbergen voor de huismus potentieel geschikte broedlocaties (met name langs de dakgoot en dakpannen)(beoordeeld op basis van veldbezoek en Tauw, 2017). In Figuur 5.1 zijn deze gebouwen aangeduid.

Naast Categorie 1 tot en met 4-soorten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op de locatie niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5-vogelsoorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Er is in de bomen geen nest aanwezig en in de nabijheid van de locatie (in

het voormalige grasland) is bovendien vergelijkbaar geschikt biotoop aanwezig, dus de locatie is in dat opzicht niet uniek in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Figuur 5.1. Aanduiding geschikte gebouwen waar huismussen verblijfplaatsen in kunnen hebben (blauw gearceerd). (Bron ondergrond: Globespotter, 2018).

Algemeen voorkomende broedvogels

In de bomen en bosschages binnen het plangebied (met name in veelvoud aanwezig aan de oostzijde van het terrein en rondom de woning in het noordwesten van het plangebied) kunnen algemeen voorkomende broedvogels tot broeden komen. Tijdens het terreinbezoek zijn verschillende nesten aangetroffen van onder andere de ekster.

Zoogdieren

Landzoogdieren

Uit de bureaustudie (NDFF) is gebleken dat de noordse woelmuis, kleine marterachtigen en de waterspitsmuis in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen. Daarnaast is de boommarter op een wildcamera vastgelegd in 2017 (Tauw, 2017). De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers (www.zoogdiervereniging.nl). Ook de noordse woelmuis komt in natte, rietruige vegetatie voor. Met name de waterspitsmuis is verstoringgevoelig en beide soorten komen veelal in aaneengesloten (natuur)gebieden voor. Vanwege het ontbreken van een dergelijk biotoop in het plangebied, gezien de rechte kades, de geïsoleerde ligging en/of de verstoring door de bedrijvigheid dan wel recreanten, zijn de soorten uitgesloten van het plangebied.

De kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) hebben een voorkeur voor structuurrijke en geaccidenteerd terreinen met een afwisseling van bos, veld, met daarin een combinatie van

min of meer dichte structuren zoals ruigten, gras- of rietland, bosjes en/of houtwallen. De bunzing en hermelijn hebben daarnaast een voorkeur voor waterrijke/vochtige terreinen. Dit biotoop is aanwezig aan de oostzijde van het plangebied. De natuurlijke scheiding tussen het plangebied en het bosgebied Hemmeland, met bosschages, ruigten en water, biedt door de aaneengeslotenheid en het natuurlijke biotoop een geschikt leefgebied voor de **bunzing, hermelijn en wezel**. Zie voor de locatie Figuur 5.2. De overige groenstructuren in het plangebied liggen direct aan door mensen intensief gebruikte terreinen of liggen geïsoleerd. Om deze reden is het overige deel van het plangebied niet geschikt als leefgebied voor kleine marterachtigen.

De boommarter is gebonden aan bosrijke gebieden. Zoals ook verwacht wordt uit het onderzoek van Tauw (2017), verblijft de boommarter in de bossen van Hemmeland. Het plangebied zelf is te verstoord en bevat geen grote bosdelen die als geschikt leefgebied voor de soort kan dienen.

Overige (niet-vrijgestelde) landzoogdieren (artikel 3.5 en 3.10) worden niet in het plangebied verwacht door het afwezig zijn van geschikt biotoop. De soorten zijn tevens niet in de omgeving van het plangebied waargenomen en ingevoerd. Bovendien is er in het plangebied sprake van verstoring door de bedrijfsactiviteiten en aanwezigheid van mensen (bij jachthaven en camping). Vanwege deze aspecten is essentieel leefgebied van beschermde landzoogdieren niet aanwezig in het plangebied.

Figuur 5.2. Aanduiding geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen (groen gearceerd) aan de oostzijde van het plangebied. De groenzone vormt net als het bosgebied Hemmeland een potentieel geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen. (Bron ondergrond: Globespotter, 2018).

Vleermuizen

Uit de bureaustudie is gebleken dat een aantal beschermde vleermuizen voorkomt in de omgeving van het plangebied. Gebouwen vormen in zijn algemeenheid in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen (zoals bijvoorbeeld de in dorpen

en steden veel voorkomende gewone dwergvleermuis en laatvlieger) verblijven in gebouwen achter of in kleine ruimtes met constante klimatologische omstandigheden. In gebouwen vormen richels, betimmeringen, kieren, boeiboorden, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuurgaten, dakpannen en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. Ook vinden bepaalde vleermuissoorten geschikte verblijfplaatsen in bomen. In het plangebied zijn geen bomen met geschikte ruimtes (zoals hollen, gaten of scheuren) aanwezig. Hierdoor zijn verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen uitgesloten.

In het plangebied zijn in de panden ruimtes aanwezig (o.a. bij de dakranden, onder de dakpannen, achter betimmeringen, spouwmuur) waar potentiële beschermde verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn. De meest geschikte gebouwen betreffen die bestaande uit bakstenen, spouwmuren en dakpannen/betimmeringen zoals woonhuizen en kantoren. Gebouwen/loodsen met golfplaten bieden minder geschikte ruimtes voor vleermuizen om in te verblijven. De meest potentieel geschikte gebouwen zijn weergegeven in Figuur 5.3. In een gebouw aan de haven (zuidhoek) is vleermuisnest gevonden. Dit duidt op het gebruik van het plangebied door vleermuizen. Gebouwen aan het water bieden tevens geschikte verblijfplaatsen voor watergebonden vleermuizen zoals de meervleermuis. Beschermde **vleermuisverblijfplaatsen** zijn daarom in het plangebied niet uit te sluiten. In paragraaf 5.3 worden de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op eventueel aanwezige vleermuizen uiteen gezet worden.

Figuur 5.3. Aanduiding meest potentieel geschikte gebouwen waar vleermuizen verblijfplaatsen in kunnen hebben (geel gearceerd). (Bron ondergrond: Globespotter, 2018).

Gezien de afwezigheid van unieke, lijnvormige groenelementen en gezien het vergelijkbare habitat ten opzichte van de omgeving, vormt het plangebied naar verwachting geen essentiële vliegroute of foerageergebied.

Amfibieën

Tijdens het terreinbezoek zijn geen (algemeen voorkomende of beschermde) amfibieën waargenomen binnen de locatie. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen en kleinschalige waterpartijen in en nabij het plangebied, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde amfibiesoorten. De uit de bureaustudie naar voren gekomen rugstreeppad is in het verleden in de polder ten zuiden van Monnickendam waargenomen. Ondiepe, snel opwarmende waterpartijen en met name makkelijk vergraafbare terreinen bieden voor de soort een geschikt leefgebied. De wateren binnen het plangebied zijn allen diep en schaduwrijk. Dit biedt geen geschikt biotoop voor de soort. Om deze reden en omdat de locatie van het bedrijventerrein in natuurlijk biotoop relatief beperkt is, worden beschermde amfibieën en/of essentieel leefgebied van deze soorten niet verwacht.

Reptielen

Tijdens het terreinbezoek zijn geen reptielen waargenomen. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen in het plangebied waar ontwikkelingen plaatsvinden, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde reptielsoorten zoals de ringslang. Binnen de grenzen van het plangebied (bedrijventerrein en jachthaven) zijn geen broedhopen aangetroffen. Reptielen zijn uitgesloten van het plangebied.

Flora

Tijdens het terreinbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden gezien het verstoorde en vervuilde karakter van het plangebied en de biotoop-specifieke eisen die die planten aan hun standplaats stellen, ook niet verwacht.

Overige soorten

Overige soorten zoals libellen, vlinders en vissen worden door hun strenge biotoopeisen en het verstoorde gebied binnen het plangebied niet verwacht.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat soorten die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming (mogelijk) voor kunnen komen binnen het plangebied en hier een essentieel leefgebied (kunnen) hebben (zie Tabel 5.2). In paragraaf 5.3 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 5.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogel met jaarrond beschermd nest Huismus	Artikel 3.1	Mogelijk	Huismus heeft mogelijk verblijfplaatsen in het plangebied in gebouwen met zadeldaken.
Algemeen voorkomende vogelsoorten	Artikel 3.1	Ja	De dichte vegetatie en bomen binnen het plangebied bieden geschikt broedgebied. Aantal nesten zijn waargenomen.
Vleermuizen	Artikel 3.5	Mogelijk	De gebouwen bieden potentieel geschikte verblijfplaatsen
Kleine marterachtigen	Artikel 3.10	Mogelijk	De bosschagesstrook aan de oostzijde van het plangebied biedt potentieel geschikt leefgebied.

5.3 Effectbepaling en toetsing

De effecten op beschermde soorten als gevolg van de toekomstige werkzaamheden, worden per soortgroep getoetst. Bij de toetsing wordt er van uitgegaan dat het natuurgebied Hemmeland niet tot het plangebied behoort.

Enkel de soortgroep in Tabel 5.2 zijn relevant bevonden voor voorliggend plangebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan:

- Vogels (broedvogels).
- Vleermuizen
- Kleine marterachtigen.

Op overige soortgroepen zijn geen effecten aan de orde.

De focus bij de effectbeschrijving ligt op de gevolgen van de bouwfase (waarbij sloop en biotoopveranderingen ontstaan). Na afloop van de werkzaamheden betreft het een woonwijk waar in vergelijking met de huidige situatie geen wezenlijk onderscheidende storingsfactoren plaatsvinden. Mogelijk dat zelfs een betere situatie ontstaat voor de soorten.

5.3.1 Vogels

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In de bebouwing (met name onder de dakgoten) zijn potentiële nestgelegenheden aanwezig voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Het gaat hierbij om de huismus.

- ❖ Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen van de huismus aanwezig zijn in de bebouwing en deze wordt gesloopt, dan worden de beschermde verblijfplaatsen verstoord en vernietigd. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen (artikel 3.1) in de Wet natuurbescherming. Voor de activiteit is een ontheffing noodzakelijk.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het omgevingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming (huismussen zijn vogels die veel voorkomen in woonwijken). Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals huismuskasten en -vides.³

De soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de huismus.

Nader onderzoek: Om bij de voorbereiding van de realisatie te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de bebouwing in het plangebied voor de huismus. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het geldende soortprotocol/Kennisdocument van BIJ12 (BIJ12, 2017). Nader onderzoek, conform het kennisdocument (BIJ12, 2017), vindt in het voorjaar plaats (meerdere malen tussen maart en juni).

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

³ Naast het gegeven van de staat van instandhouding van de huismus niet in het geding komt, zijn er geen andere alternatieven voorhanden die de huismus minder schaadt dan voorliggende invulling. Het plan is plaatsgebonden aangezien het een sanering van een oud bedrijventerrein betreft (er is geen locatiealternatief), bij de inrichting ontstaat een gunstig leefgebied voor soorten die momenteel reeds aanwezig zijn (er is geen beter inrichtingsalternatief), de werkwijze zal bij aanwezigheid natuurvriendelijk plaatsvinden (er is geen beter werkwijze-alternatief) en met de planning zal rekening gehouden worden met de kwetsbare seizoenen van de aanwezige natuurwaarden. Het belang van het plan vormt de verhoogde leefbaarheid van het gebied. De stadskern kan door de ontwikkeling beter verbonden worden met de haven en de kade. Het vormt een definitieve transformatie van Galgeriet naar een gemengd woon-werkgebied.

Overige broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Het is dan ook te allen tijde verboden om nesten, rustplaatsen en eieren van vogels opzettelijk te vernielen en te beschadigen (artikel 3.1 lid 2). Daarnaast is het verboden om vogels opzettelijk te verstoren (lid 4).

Met de meeste broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli⁴) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. In het geval van het kappen van de bomen en het slopen van de bebouwing in het plangebied, is het van belang dat dit buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt. In gebruik zijnde nesten mogen immers niet aangetast of verwijderd worden en deze zijn wel aanwezig in het gebied. (Voor de bebouwing geldt dat de werkwijze omtrent huismus en vleermuizen prioriteit heeft. Dus enkel indien inzicht in de aanwezigheid van nestgelegenheid van deze soorten verkregen is, kan het betreffende gebouw, mogelijk met aanvullende maatregelen en mogelijk een ontheffing, ongeschikt gemaakt worden).

Mocht niet buiten het broedseizoen om gewerkt worden, dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Wanneer vastgesteld wordt dat sprake is van broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving, wordt het plangebied niet vrijgegeven indien de werkzaamheden de nesten negatief beïnvloeden. De plaatselijke werkzaamheden dienen dan te worden uitgesteld tot nadat het nest niet meer in gebruik is. Hierbij geldt tevens dat allereerst duidelijk moet zijn of er vleermuizen en/of huismussen in het gebouw verblijven voordat de bebouwing ongeschikt gemaakt of gesloopt mogen worden.

Naast het bovenstaande is het tevens van belang om het plangebied tijdens de werkzaamheden ongeschikt te houden voor broedvogels. Dit kan gedaan worden door geen geschikte broedbiotopen te creëren of toegankelijk te maken, voorafgaand aan het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor continue verstoring plaatsvindt zodat de vogels uitwijken, en door te voorkomen dat er een rustperiode ontstaat in het broedseizoen en er continu doorgewerkt wordt.

5.3.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.5) en staan vermeld op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Verwacht wordt dat de bebouwing (en omgeving) gebruikt wordt als foerageergebied en mogelijk als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

- ❖ Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn en de bebouwing gesloopt wordt, is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming. Een dergelijke aantasting, verstoring en vernietiging is in strijd met de wet. Voor de activiteit is een ontheffing noodzakelijk.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het omgevingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuiskasten.

⁴ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

De soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de vleermuissoorten.

Nader onderzoek: Om bij de voorbereiding van de realisatie te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de bebouwing in het plangebied voor de vleermuizen. Dit kan onderzocht worden aan de hand van het meest recente vleermuisprotocol (2017). Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een het plangebied meerdere malen verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en september) te bezoeken. Het vleermuisonderzoek duurt altijd circa vijf maanden en kan enkel in de genoemde periode plaatsvinden.

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

5.3.3 Kleine marterachtigen

Kleine marterachtigen kunnen voorkomen aan de oostzijde van het plangebied (het gaat hier met name om de beschutte, minder verstoorde bos- en parkachtige gebieden). De kleine marterachtigen (en hun vaste rust- en verblijfplaatsen) zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming (artikel 3.10; niet vrijgesteld door de provincie Noord-Holland).

- ❖ Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn op locaties die aangetast worden door het plan en de betreffende locaties verliezen hun functie (door kap of doordat omliggende vegetatie gekapt worden), dan is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming. Voor de activiteit is een ontheffing noodzakelijk.

Wanneer de beschutte vegetatie ongemoeid blijft en er geen sprake is van extra verstoring in de omgeving, dan is geen sprake van een overtreding in het kader van de Wnb.

Indien het daadwerkelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen betreft in het plangebied en een ontheffing nodig is, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het omgevingsplan, aangezien soortspecifieke/zorgplicht maatregelen uitvoerbaar zijn tijdens de werkzaamheden. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de werkzaamheden voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden. Zo is het aan de orde dat de vermoedelijke verblijfplaatsen niet in de kwetsbare periode worden aangetast. Aangezien in de nabijheid altijd alternatief bosgebied aanwezig is met vergelijkbare biotopen, zal het effect op de gunstige staat van instandhouding van de populatie niet aan de orde zijn. Door de uitwijkmogelijkheden hoeft er geen dip in de populatie(s) plaats te vinden. Daarnaast kunnen mitigerende maatregelen getroffen worden om de effecten weg te nemen of te minimaliseren. Dit door bijvoorbeeld een kwaliteitsimpuls te geven aan nabijgelegen suboptimale biotopen (zoals het aanleggen van stobbenwallen en houtwallen).³

Nader onderzoek: Om bij de voorbereiding van de uitvoering te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, is inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de potentiële locaties door de kleine marterachtigen. De aanwezigheid van de kleine marterachtigen kan onderzocht worden door in het actieve seizoen van de soorten de meest kansrijke potentiële locaties te onderzoeken middels wildcamera's en mostela's (bij voorkeur in de periode maart - augustus⁵). Op basis van de aan- of afwezigheid kan een inschatting gemaakt worden van de essentie van die locaties voor de soorten.

⁵ In deze periode dienen de camera's zes weken geplaatst te worden in geschikt biotoop; buiten deze periode, wanneer de trefkans kleiner wordt, dienen de camera's twaalf weken geplaatst te worden.

Gezien het bovenstaande wordt bij aanwezigheid van kleine marterachtigen geen wezenlijk effect op de populaties verwacht.

5.4 Conclusie soortbescherming

Het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek naar aanwezige beschermde soorten in het plangebied, is dat er in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig kunnen zijn. Het gaat hier om mogelijke beschermde verblijfplaatsen van:

- ❖ huismus (soort met een jaarrond beschermd nest; artikel 3.1),
- ❖ vleermuizen (artikel 3.5) en
- ❖ kleine marterachtigen (artikel 3.10).

Verblijfplaatsen van deze soorten mogen niet zonder meer aangetast worden. Bij aantasting is sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Een dergelijke handeling is ontheffingsplichtig. Om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soorten is **soortspecifiek onderzoek** in de daarvoor geschikte periode noodzakelijk.

Daarnaast zijn overige broedvogels (artikel 3.1) in het gebied aanwezig. Nesten van deze groep zijn enkel tijdens het broesseizoen beschermd. Wanneer deze nesten ontzien worden wanneer deze in gebruik zijn, zijn er vanuit de Wnb geen belemmeringen voor deze activiteiten.

Indien daadwerkelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn in het plangebied en een ontheffing nodig is, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het omgevingsplan. Dit aangezien soortspecifieke/zorgplicht maatregelen uitvoerbaar zijn tijdens de werkzaamheden (waardoor geen effecten ontstaan op de staat van instandhouding), er naar verwachting geen alternatieven zijn en het plan een groot belang dient.

6 Conclusies en advies

Projectontwikkeling Galgeriet B.V. is voornemens het verouderde en grotendeels leegstaande bedrijventerrein het Galgeriet net buiten de stadsmuren van Monnickendam te transformeren tot een gemengd woon-werkgebied met ruimte voor recreatie en ontspanning. De gemeente Waterland heeft besloten om een omgevingsplan (bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) op te stellen om de gebiedsontwikkeling Galgeriet mogelijk te maken. Voorliggende Natuurtoetsing vormt één van de benodigde onderzoeken ten behoeve van dit voornemen. Onderzocht is of het voornemen effect heeft op beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland) en beschermde soorten (Wet natuurbescherming). Onderstaand zijn de conclusies gepresenteerd van voorliggende toetsing.

6.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming)

In een Voortoets (toets aan de Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming) is voor elke relevante storingsfactor bepaald of een significant negatief effect met zekerheid uit te sluiten is.

Op basis van de effectanalyse kan worden geconcludeerd dat verzekerd is dat het plan geen negatieve effecten zal hebben op enig Natura 2000-gebied, als het gaat om ruimtebeslag, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door licht, trillingen of mechanische effecten. Bij deze storingsfactoren is geconcludeerd dat negatieve effecten met zekerheid zijn uit te sluiten voor de meest nabijgelegen Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Daarmee zijn ook negatieve effecten als gevolg van de genoemde storingsfactoren op de verder weg gelegen Natura 2000-gebieden uit te sluiten.

Ten aanzien van stikstofdepositie is een AERIUS-berekening uitgevoerd en daaruit blijkt dat er sprake is van een afname van stikstofdepositie ten opzichte van de huidige situatie.

Ten aanzien van verstoring door geluid in combinatie met optische verstoring is geconcludeerd dat er sprake is van een afname van waterrecreatie in het Markermeer & IJmeer. Verder zal de planontwikkeling binnen het plangebied geen additionele geluidverstoring en optische verstoring veroorzaken ten opzichte van de huidige situatie. Daarom zijn negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer uit te sluiten. Andere Natura 2000-gebieden liggen buiten het invloedsgebied ten aanzien van verstoring.

Conclusie uitvoerbaarheid

Geconcludeerd kan worden op basis van de uitgevoerde Voortoets dat (significant) negatieve effecten uit te sluiten zijn. De Wet natuurbescherming onderdeel gebiedsbescherming staat de uitvoering van het omgevingsplan niet in de weg.

6.2 Natuurnetwerk Nederland

In het kader van de toetsing binnen het beleid van het Natuurnetwerk Nederland is een analyse gemaakt of de nieuwe bestemming en het voornemen binnen het plangebied een significant negatief effect veroorzaken op de wezenlijke kenmerken en waarden in het Natuurnetwerk Nederland. Op basis van de analyse is gebleken dat de kap van in het plangebied aanwezige houtopstanden een aantasting is van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland ter plaatse (natuurbeheertype: N16.04 Vochtig bos met productie) en niet zonder meer is toegestaan. Op dit NNN beheertype is vanuit de PRV het 'Nee, tenzij'-principe van toepassing. Ingrepen worden niet toegestaan tenzij uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op de NNN. Derhalve is een zorgvuldige onderbouwing bij ingrepen binnen het NNN aan de orde; tevens is er sprake van een compensatieplicht.

De Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland geeft aan dat bij een ontwikkeling met een ruimtebeslag op het NNN van minder dan 3 ha financiële compensatie in de vorm van een groenfonds de voorkeur heeft. Boven de 3 ha is fysieke compensatie vereist, inclusief een compensatieplan. Voor Galgeriet betreft de te compenseren oppervlakte minder dan 1 ha. Om die reden volstaat financiële compensatie. Er is geen compensatieplan vereist.

Conclusie uitvoerbaarheid

Het voornemen is uitvoerbaar wanneer negatieve effecten dusdanig worden gemitigeerd of gecompenseerd dat negatieve effecten niet meer aan de orde zijn. Dit dient dan als zodanig beschreven te worden in het omgevingsplan ('nee tenzij'-afweging). Voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan dient de compensatieopgave nader uitgewerkt te worden tussen provincie en de gemeente.

6.3 Soortenbescherming (Wet natuurbescherming)

Binnen het plangebied is het voorkomen van soorten beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming bepaald aan de hand van een bureauonderzoek en het terreinbezoek. Het resultaat is dat er in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig kunnen zijn. Het gaat hier om mogelijke beschermde verblijfplaatsen van:

- ❖ huismus (soort met een jaarrond beschermd nest; artikel 3.1),
- ❖ vleermuizen (artikel 3.5)
- ❖ kleine marterachtigen (artikel 3.10).

Daarnaast zijn overige broedvogels (artikel 3.1) in het gebied aanwezig. Nesten van deze groep zijn enkel tijdens het broesseizoen beschermd. Wanneer deze nesten ontzien worden wanneer deze in gebruik zijn, zijn er vanuit de Wnb geen belemmeringen voor deze activiteiten.

Verblijfplaatsen van de beschermde soorten (artikel 3.5 en 3.10) mogen niet zonder meer aangetast worden. Bij aantasting is sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Een dergelijke handeling is ontheffingsplichtig. Om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soorten (en om te kunnen bepalen of overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb aan de orde zijn), is allereerst **soortspecifiek onderzoek** in de daarvoor geschikte periodes noodzakelijk.

Conclusie uitvoerbaarheid

Indien daadwerkelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn in het plangebied en een ontheffing nodig is, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het omgevingsplan. Om ontheffing te verkrijgen, dient voldaan te zijn aan drie criteria. In zijn algemeenheid kan gesteld worden, dat aan de drie criteria voor ontheffingverlening voldaan kan worden. Deze drie criteria zijn:

- (1) de gunstige staat van instandhouding geborgd wordt door, indien nodig, mitigerende en compenserende maatregelen te nemen. Soortspecifieke en/of zorgplicht maatregelen zijn bewezen effectief en worden ook beschreven in de beschikbare kennisdocumenten⁶ voor de gewone dwergvleermuis en dienen om te zorgen dat een leefgebied van de soort nooit in functionaliteit achteruit gaat. Zodoende kunnen zowel tijdelijke (gedurende werkzaamheden) als permanente (na de realisatie) maatregelen genomen worden. Dergelijke maatregelen bestaan, afhankelijk van de soort, veelal uit het tijdig aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen/ voortplantingsgebieden zoals een meervoud aan

⁶ Een kennisdocument geeft voor een soort een overzicht van vaak in aanmerking komende maatregelen die genomen kunnen worden als deze beschermde soort aanwezig is in of nabij een gebied waar de ruimtelijke activiteiten plaats gaan vinden. Dergelijke maatregelen voorkomen of verminderen negatieve effecten op de soort als gevolg van die voorgenomen activiteiten.

- vleermuiskasten en/of bijvoorbeeld het realiseren van nieuwe waterpartijen voor amfibieën of takkenrillen voor kleine marterachtigen.
- (2) er geen andere bevredigende oplossing is omdat het project plaatsgebonden is (ter plekke van het bedrijventerrein).
 - (3) De wettelijke belangen op grond waarvan een ontheffing kan worden aangevraagd, zijn voor de geplande ontwikkelingen:

Vogelrichtlijn (art 3.1)

☒	De volksgezondheid of de openbare veiligheid
-------------------------------------	--

Habitatrichtlijn (art 3.5)

☒	in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten
-------------------------------------	---

Andere soorten (art 3.10)

☒	in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten
-------------------------------------	---

Het wettelijk belang dat genoemd kan worden voor de ontwikkelingen die het omgevingsplan mogelijk maakt, is openbare veiligheid (door het tegengaan van leegstand en daarmee samenhangend het tegengaan van een eventueel ontstaan van een goede vestigingsplek voor criminaliteit) en de volksgezondheid (door het creëren van een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving).

Deze drie punten (1), (2) en (3) overwegende is er geen reden om aan te nemen dat een Wnb-ontheffing niet verleend zou kunnen worden. Wanneer daarnaast bij aanwezigheid van beschermde soorten zorgvuldig omgegaan wordt met het leefgebied van deze soorten en dit met een ontheffingsaanvraag geborgd wordt is de zekerstelling van de uitvoering van het project vanuit het oogpunt van de Wet natuurbescherming, soortbescherming gewaarborgd.

7 Bronnen

Bouwens S., 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Bureau van de Zoogdiervereniging, Nijmegen.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone vleermuis *Pipistrellus pipistrellus*

BIJ12, 2017 Kennisdocument Gierzwaluw

BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren

Ministeries van LNV en VROM en de provincies, 2007. Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzing EHS.

Provincie Noord-Holland. Provinciale Ruimtelijke Verordening januari 2019.

Rijkswaterstaat, oktober 2017. Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017 – 2023; Markermeer & IJmeer.

RUD NHN, 2017. Wezel, Hermelijn en Bunzing beschermd in Noord-Holland. Bereikt via: https://www.rudnhn.nl/Wet_natuurbescherming/Soortenbescherming/Handreiking_wezel_hermelijn_en_bunzing.org

Tauw, 2017. Natuuronderzoek Galgeriet, Monnickendam - in het kader van de Wet natuurbescherming, 1 mei 2017

Tauw, 2017. Notitie Soortgericht onderzoek Galgeriet te Monnickendam - in het kader van de Wet natuurbescherming. 17 oktober 2017.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2017. Vleermuisprotocol 2017, 13 maart 2017.

Overig:

NDFF, 2013-2018

Kaarten database Provincie Noord-Holland; en [beschermde houtopstanden](#).

Ministerie van Economische Zaken – effectenindicator

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I) niet zijnde vogels.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bulrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis		gestreepte dolfin
	zandhagedis		gewone dolfin
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfin
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
	kruipend moerasscherm		griend,
	zomerschroeforchis		spitsdolfijn van gray
			witte dolfin

Tabel B. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimpernelblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimpernelblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparelmoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
Reptielen	Zilveren maan		Ree*
	Adder		Rosse woelmuis*
	Hazelworm		Steenmarter
	Levendbarende hagedis		Tweekleurige bosspitsmuis*
Libellen	Ringslang		Veldmuis*
	Beekkrombout	Kevers	Veldspitsmuis*
	Bosbeekjuffer		Vos*
	Donkere waterjuffer		Waterspitsmuis
	Gevlekte glanslibel		Wezel**
	Gewone bronlibel		Wild zwijn
	Hoogveenglanslibel		Woelrat*
	Kempense heidelibel		Vliegend hert
	Speerwaterjuffer		

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw parelzaad
	Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Honingorchis	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karhuizeranjer	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
	Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Trosgamander
	Dennenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
	Dreps	Korensla	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kranskarwij	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Kruiptijm	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Liggende ereprijs	Wilde weit
	Getande veldsla	Moerasgamander	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Muurbloem	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
		Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

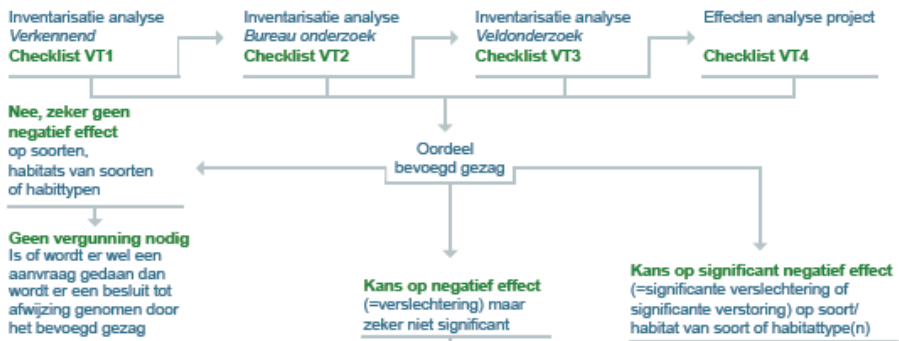
Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

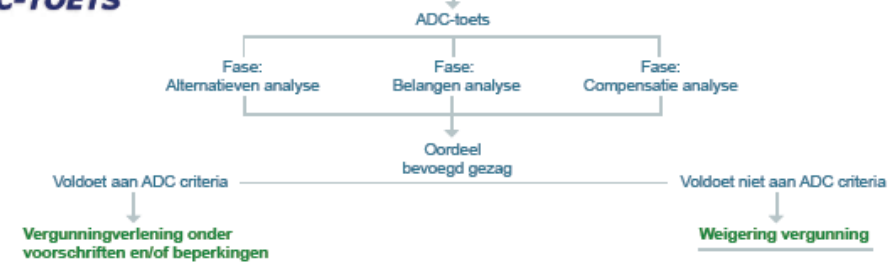
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Bijlage 2: Definities storingsfactoren

Ministerie van EZ, 2015

Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)

Oppervlakteverlies leidt tot een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied van soorten en/of habitattypen. Door versnippering kunnen verschillende gebieden geïsoleerd van elkaar komen te liggen, waardoor ze onbereikbaar worden of hun functie verliezen.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)(3 en 4)

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verzoeting (5)

Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.

Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

Verzilting (6)

Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

Verontreiniging (7)

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het gaat hier onder andere over organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex en kunnen zich pas vele jaren later manifesteren. Vrijwel alle soorten habitattypen reageren op verontreiniging (bron: effectenindicator EZ).

Verdroging (8)

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting (9)

Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering stroomsnelheid (10)

Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie (11)

De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermessing: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat (12)

Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuing.

Verstoring door geluid (13)

Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewinning optreden, in het bijzonder bij continue geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door licht (14)

Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's.

Met name schemer- en nachttactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door trilling (15)

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Verstoring door optische effecten (16)

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten (17)

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

Verandering in populatiedynamiek (18)

De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als 'gevoelig' gescoord.

Bewuste verandering soortensamenstelling (19)

Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.

Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Bijlage 3: Aeries-berekening

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (06) 20 60 69 20
E. eveline.degroot@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.